

# Itineraris per caminar a Montserrat

Com deia en Ramon Ribera en un Butlletí del Santuari és molt difícil definir que és excursionisme. Està clar el que no és, doncs no és excursionista tot aquell que per raó de treball es desplaça per la muntanya: pastors, carboners, herboristes, escurçoners, traginers, llenyataires, altres oficis que viuen de la muntanya i els romeus que per pietat han pujat des d'anys a la muntanya de Montserrat. Diu Ramon Ribera que l'excursionista serà aquella persona que puja a la muntanya pel plaer de fer un cim, de contemplar el paisatge, de descobrir nous indrets o de fruir d'una aventura en l'entorn natural.

L'excursionisme ha estat, des de sempre, una manera molt particular de descobrir la muntanya de Montserrat. L'excursionisme té una llarga tradició a Montserrat. Han estat milers de persones les que han anat fressant els camins de la muntanya des de fa molts anys. Molts d'aquests camins, abans de que fossin descoberts pels excursionistes, eren trajectes de pagesos, llenyataires i carboners; altres eren els camins que feien servir els romeus per atansar-se cap el motiu de la seva pietat. Les nombres feixes de pedra seca o camins ben construïts, amb perfectes graonades i protegits per murs de pedra, demostren que anys enrere la muntanya era font de riquesa pels habitants dels municipis del seu entorn i els seus camins senders per molts tipus de caminants i viatgers.

Com il·lustració de l'interès que ha tingut la muntanya de Montserrat pels excursionista es pot consultar la descripció que el gran excursionista César August Torras (Barcelona 1852-1923) publicà a la revista *La Renaixensa* (1880) de l'excursió Collbató-Montgrós i que reproduí íntegrament Ramon Ribera en un Butlletí del Santuari amb el títol VII Itinerari montserratí: Collbató-Montgròs, seguint la primera excursió a Montserrat.

En aquest relat hi ha una bella descripció del que percep un excursionista. Diu César August Torras *“grata i imponderable és la sorpresa i el goig que experimenta l'excursionista al guanyar el sospirat cim després d'una fatigosa jornada. L'ànima es commou, l'esperit s'eixampla, la vista s'estén ufanosa per l'ampla i dilatada horitzó, es sent rebrotar nova la sang per les venes i els pulmons es dilaten amb inusitada força de vida. La satisfacció de que es frueix, les*

*emocions que s'experimenten compensen sobradament les fatigues de l'ascensió".*

L'activitat excursionista comporta el plaer caminar pausadament per l'entorn natural, la satisfacció de pujar als cims i gaudir de les seves vistes, de contemplar la bellesa de l'harmonia de les agulles, el seu ordre i formes evocadores. Per ajudar a aquesta descoberta de Montserrat es proposen una sèrie itineraris. Cada una d'elles facilita als seus practicants un coneixement de Montserrat adaptat a les seves possibilitats com excursionista.

Per sort dels amants de Montserrat, a la xarxa d'Internet hi ha moltes referències a molts dels itineraris de la muntanya. Són bones i excel·lents ajudes per orientar als que volen endinsar-se i gaudir de la muntanya de Montserrat. En el meu cas, no m'he resistit a la temptació de proposar els meus itineraris, els que estimo perquè he fet i amb les anotacions que he anat prenent mentre caminava. Procurant ser curós amb els temps i les referències.

He agrupat els itineraris seguint la divisió sectorial proposada per Ramon Ribera en el seu llibre *Caminant a Montserrat. El massís* introduint una petita modificació consistent en ampliar l'abast del sector del monestir de Santa Cecília al terme de Marganell. Agafo la referència d'en Ramon Ribera perquè és una proposta ordenada i pensada de llegir la muntanya des del punt de vista de les persones que caminen. Amés, penso que és també una manera de mostrar-li el meu agraïment personal per tot el que he après caminant al seu costat per la muntanya de Montserrat. Reconec que em sento un deixeble seu.

Alguns cops, en la descripció de les caminades s'han fet servir relats d'altres persones que es poden trobar en molts dels llibres sobre l'excursionisme a Montserrat. En especial, cal esmentar els llibres de Ramon Ribera i Mariné "Camins i canals a Montserrat" i "Caminant a Montserrat. Tots uns clàssics de l'excursionisme a Montserrat.El Massís". En altres, els comentaris estan trets de la ressenya de rutes que vaig fer conjuntament amb en Josep Nuet Badia i Ramon Ribera i Mariné pel Patronat de la Muntanya de Montserrat i que es poden trobar en la seva pàgina web com a "Rutes pel Parc Natural de la muntanya de Montserrat".

Els sectors són:

- Sector I – Monistrol de Montserrat
- Sector II – Monestir de Santa Maria de Montserrat

- Sector III - Monestir de Santa Cecília - Marganell
- Sector IV - Collbató
- Sector V - El Bruc
- Entorn montserratí

Dins de cada sector hi ha caminades de diferents magnituds.

Un primer grup són les **marxes-romeries**. Aquestes són un llarg passeig que apropa el caminant a Montserrat des de diferents indrets de Catalunya. Moltes d'aquestes caminades formen part de la mateixa tradició Montserratina i solen fer-se en grup. Moltes romeries tenien un component de peregrinació a Montserrat que solia fer-se en forma de pujada col·lectiva al Santuari. En altres ocasions, l'interès era més excursionista. Així sorgí la coneguda marxa Matagalls-Montserrat organitzada pel Club Excursionista de Gràcia l'any 1972 per commemorar la històrica caminada feta per mossèn Jaume Oliveras. En aquest enllaç es pot llegir un resum de l'article de mossèn Oliveres <http://personales.ya.com/muntanya/textos/oliveras.htm>

Una altra categoria són les considerades **rutes**. Aquestes són petits viatges a peu per tot el massís. Són excursions llargues amb importants desnivells degut a l'orografia del terreny. Cada una de les rutes és una invitació a conèixer els diferents paisatges i comunitats naturals de la muntanya. Pel seu disseny poden fer-se com una unitat o, segons les circumstàncies poden fer-se per etapes. La majoria de les rutes proposades s'entrecreuen de tal manera que el propi excursionista, si vol, pot dissenyar-se la ruta ell mateix segons els seus interessos. Les rutes proposades són les del Patronat de la Muntanya de Montserrat en la seva pàgina Web. Cada ruta està composta de diversos quaderns que expliquen amb detall l'itinerari, la cartografia, la interpretació del que es veu i aspectes culturals associats als indrets per on es passa.

La següent categoria són els **itineraris**. Aquests són unes propostes per fer uns petits recorreguts que solen abastar diverses parts de la muntanya. Són excursions que, sense masses dificultats, introdueixen a l'excursionista per alguns indrets específics de la muntanya. Per fer aquests itineraris no cal ser un excursionista experimentat, tot i que en alguns dels itineraris poden haver-hi algunes dificultats. En aquest cas, ja s'hi indica en el text aquesta situació.

Pel seu interès es reproduïxen les descripcions històriques d'alguns itineraris.

Alguns d'ells són formen part del grup d'itineraris recopilats en el llibre *Montserrat itineraris* publicat a l'any 1909 recopilant les mateixes excursions publicades en diversos números de la *Revista Montserratina*. També es poden llegir els diversos itineraris escrits pel monjo Ramon Ribera i publicats en diversos números del *Butlletí del Santuari* Zona època. Cal advertir al lector que pot trobar algunes discrepàncies entre algunes de les referències esmentades en aquestes descripcions i la realitat actual.

La darrera categoria son les ***passejades***. Amb aquestes s'ofereix a l'excursionista petits trajectes per descobrir algun indret o sector particular de la muntanya que per les seves característiques mereix un coneixement acurat. Acostumen a ser excursions de curta durada amb diferents graus de dificultat. En cap cas, aquesta dificultat és extrema que impedeixi fer l'excursió a una persona mínimament preparada i equipada.

Per accedir als itineraris premer el sector corresponent i s'obrirà una nova pàgina on cal escollir quin itinerari es vol consultar.

- [Sector I – Monistrol de Montserrat](#)
- [Sector II – Monestir de Santa Maria de Montserrat](#)
- [Sector III – Monestir de Santa Cecília – Marganell](#)
- [Sector IV – Collbató](#)
- [Sector V – El Bruc](#)
- [Entorn montserratí](#)